

בס"ד יח' מר-חשון ה'תשפ"ג

הדלקת נרות - 16:24
צאת השבת - 17:15
רבנו תם - 17:48

שעון חורף - מהלוח המדויק של "אור החיים"
ע"פ "אופק תל אביב"

שנה עשרים ושלוש - עלון מס' 1131

@ ביום שני כ' חשוון הילולת ר' **מרדכי שרעבי** זצ"ל.

@ להקדשת העלון לרפואה והצלחה, פרנסה טובה או לעיני קרוביכם. **טלפון המערכת : 054-7743834**

אברהם יגל

לעיני **בבאי מוסאי** בן אברהם וזליכה ז"ל
לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל ובכללם לאברהם יגל בן רעות נ"י

כפטידין: "ואשה אחת" (מלכים ב' ד')

מרתק - ראו בעמוד 2
מכל מלמדי השכלתי

פרשת וירא

הרה"ג יצחק יוסף שליט"א
יחל את שיעורו בליווי
בבית הכנסת "אוהל מועד"
במוצ"ש בשעה 20:30
סגולה טובה להשתתף

מעייני הפרשה:

- ← ביקור שלושת המלאכים אצל אברהם ושרה ובשורתם על **הולדת יצחק** לעת זקנתם.
- ← הפיכת סדום ועמורה והצלת לוט ומשפחתו.
- ← אברהם ושרה בגר.
- ← הולדת יצחק וגירוש ישמעאל מבית אברהם.
- ← תברית בין אברהם ואבימלך בבאר שבע.
- ← **עקידת יצחק**, הנסיון העשירי והגדול.
- ← תולדות בני נחור שממנה יצאה **רבקה**.

"וירא אלוהים" (י"ח - א')

שמו של אברהם לא נזכר כאן מפורש, אלא וירא **"אלוהים"**, לשון **נסתר**. מדוע לא כתוב את שמו? אומר ה"כלי יקר", באברהם היו שני חלקים, שמו ומהותו. **השם אברהם מראה על שירה וגדלות**, וכמו שאמר הקב"ה "כי אב המון גוים נתתיך" - אבל מהותו של אברהם אבינו היתה בדיוק הפוך, וכמו שאמר על עצמו "ואנוכי עפר ואפר", **שמלמד על ענוה ושפלות אמיתית**.

"ואקחה פת לחם וסעדו ליבכם אחר תעבורו"

מבאר ה"משך חכמה" את דברי אברהם למלאכים בדרך הלצה לפי שיטת ה"יראים" שאומר שאכילה ללא שתייה אינה חייבת בברכת המזון לכן אומר אברהם, אתן לכם לאכול רק לחם ללא שתייה כך שלא תחייבו בברכת המזון ותוכלו ללכת מיד, "ואחר תעבורו", שלא תצטרכו לברך.

"ואקחה פת לחם וסעדו ליבכם ואחר תעבורו"

אמר רבי יצחק, בתורה בנביאים ובכתובים מצינו פת היא מזוניתא דליבא. (מד"ר מ"ח). **"פת" בגימטריה "תלמוד"**, ואקח "פת" לחם וסעדו ליבכם.

"ויפתו משלם האנשים ויכלי סדומה ואברהם ועודו"

עומד לפני ה'" (י"ח - כ"ב)

אע"פ שהמלאכים שנשלחו להשחית כבר הגיעו לסדום, מ"מ אברהם "עודנו עומד" **לבקש רחמים וללמד זכות**. שאפילו חרב מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מהרחמים. וכן בחייבי מיתות אמר (סנהדרין מ"ב) היו מחזירים אותו ארבעה וחמשה פעמים עד שיהיו ממש בדבריו.

"וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים..."

נוהגין העולם כשמביאין קטן לבית הכנסת אומרים "ברוך הבא". לפי ש"הבא" עולה בגימטריה **שמונה** והיינו ברוך הנימול לשמונה. (דעת זקנים)

"ובתואל ילד את רבקה"

הכתוב בא ללמדנו, לפי ה"ספורנו" ש"בתואל", שהיה מבני הגבירה, "ילד את רבקה", וזאת כדי לבשר לאברהם שנמצאת בבית אביו אישה שראויה להיות לבנו יצחק כדי שלא יצטרך להידבק בבנות כנען, ומה שנאמר "ופילגשו ותלד גם היא" (בראשית כב' כד) היא ללמדנו שגם פילגשו של נחור ילדה את מעכה שהיתה גם כן ראויה לבנו יצחק למקרה שהוא לא יבחר ברבקה ועדיין לא יצטרך לזרע של כנען.

"חדל להיות לשרה אורח כנשים" (י"ח - י"א)

ה"חתם סופר" אמר בדרך מליצה, הגמ' בבבא מציעא [פ"ז]. אומרת, "אשה צרה ועיניה באורחים", אבל שרה היתה גומלת חסדים ועיניה לא היו צרות באורחים, ולכן אמרה התורה "חדל להיות לשרה אורח כנשים", **היא לא התייחסה לאורחים כשאר הנשים...**

"ויחזיקו האנשים בידי וביד אשתו וביד שתי בנותיו"

המלאכים מתארים בפסוק זה כאנשים, כיצד אם כן הם אוחזים ביד אשתו של לוט, הרי זה דבר רחוק מן הצניעות? אומר רבי יוחנן לוריא ב"משבת נפש", כי בדווקא התורה מתארת אותם כאן כאנשים ולא כמלאכים, ללמדנו הלכה, שבשעת סכנה ואימה ופחד אין שולט היצר הרע, **ואם צריך לסייע בידי אשה מותר לאחוז בידה**.

"ויעל משתה ביום הגמל את יצחק" (כ"א ח)

אומר רבי לוי יצחק במרדכי'ב "קדושת לוי" **שהתענוג של הצדיקים הוא לעשות את רצון ה' כדי שה' יוכל להיטיב להם**, וזהו תענוג לה' שהוא יכול להשפיע טובה וברכה לעם ישראל בזכות הצדיק. וביארו חז"ל כאן, "ביום שיגמול חסדו לזרעו של יצחק" שמחת אברהם היא שיתמלא רצון ה' בזה שיגמול חסד לזרע אברהם יצחק ויעקב.

פינת הניבים והפתגמים

תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש, אינו תלמיד חכם = תלמיד חכם צריך לנקום ולנטור איבה במי שביזוהו משום כבוד התורה.

נקימה ונטירה מצד עצמן, עבירות גדולות הן. רק משום כבוד התורה ראוי לתלמידי חכמים לנקום במי שביזוה אותם. אך עליהם להזהר מאוד, שלא תהיה להם בנקימה ובנטירה שום כוונה לכבוד עצמם.

ההשוואה לנחש שאין לו הנאה במה שנושך בני אדם (תענית ח, א) וממילא אין כוונתו להנאת עצמו.

הסירו ממשול מדר עמי! העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לסלטל ע"י קטן.

ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת" ו-"חידושי": <http://www.hidush.co.il/> <http://ladaat.info/>

מכל מלמד השכלתי

האם מותר לפגוע בחפים מפשע במהלך מלחמה?

בפרשת השבוע מספר הקב"ה לאברהם, שהוא מתכוון להרוס את סדום בגלל חטאיהם. בעקבות כך פונה אברהם בתפילה, שהקב"ה יסלח לאנשי סדום **"למען"** הצדיקים שנמצאים בתוכה, ורק לאחר שהתברר שאין אפילו עשרה צדיקים הוא מפסיק להתפלל.

מדוע הקב"ה יסלח לכל העיר למען הצדיקים? נחלקו הפרשנים בשאלה זו בהתאם לפירוש המילה **"למען"**:

א. מדברי המדרש בפרקי דרבי אליעזר (פרק כה) עולה, שאכן יש בכוחם של הצדיקים להגן על הרשעים למרות חטאיהם. את המילה **"למען"** פירשו - בזכות, בזכות הצדיקים תינצל העיר.

ב. גישה חלוקת מופיעה בדברי האבן עזרא (שם) שפירש, שהמילה למען כוונתה **"לתועלת"**, כלומר מכיוון שיש באפשרות הצדיקים להחזיר את העיר בתשובה, לכן יש לחוס על העיר.

הכנסת אורחים כדבעי

"ויקה בן בקר רך וטוב"

אמרו חז"ל במסכת אבות דרבי נתן פרק ז', כי איוב גם הוא היה מכניס אורחים, אך, למדרגתו של אברהם אבינו הוא לא הגיע. משום שאיוב היה נותן לכל אורח כפי שהיה רגיל לאכול, אך אברהם אבינו נתן, אפילו לעני ביותר, לשונות בקר בחרדל.

הסבירו חכמי המוסר:

שאברהם אבינו היה מלמד את האורחים להודות ולברך לקב"ה, שהוא זן ומטיב לכל, ולא בכדי, הביא להם לשונות בחרדל, כדי שישבחו ויודו יותר בשמחה.

במעשה זה הוא רמז לאורחיו, על השאיפה הרוחנית שצריכה להיות רבה ככל היותו, כשם שבגשמייות לא מסתפקים במועט ...

נביא סיפור שימחיש זאת:

מסופר על רבה של בריסק, ראש ישיבת וולאז'ין, שהיה תמיד טרוד בעסקי ציבור, ובכל זאת מצא לעצמו זמן להכנסת אורחים. הוא היה מטפל בהם בעצמו, מאכילם בסבלנות ומשקם, ודואג לכל מחסורם. פעם אחת לן אצלו אורח שאינו הגון, ועם שחר, נטל כלים יקרים שמצאה ידו וברח. בני הבית הצטערו מאד על הגניבה, והתערעמו על הרב, שאינו בודק מי ומי הנכנסים, ואינו עומד על טיבם של אורחיו.

שאלם הרב שאלה:

"כשיזימן הקב"ה לאברהם את האורחים, היו הם בדמות ערבים, מדוע לא בדמות של יהודים?! אלא, ללמדנו, כי דלת הבית צריכה להישאר פתוחה לכל המי ומי, מבלי לדקדק אחר האורחים ולבדוק אם ראויים הם להיכנס.

א. אסור מן התורה לגנוב או לגזול מישראל אפילו פחות משהו פרוטה, ויש אומרים שאף איסור גניבה וגזילה מן הגוי הוא מן התורה. ויש אומרים שאיסור גניבה וגזילה מן הגוי הוא מדרבנן. וכן לענין החזרת הגניבה או הגזילה לגוי, יש אומרים שחייב להחזיר לו מן התורה, ויש אומרים שחייב להחזיר לו מדרבנן, משום קידוש ה' (הליכות עולם חלק ב' עמוד ריב) ואסור לגנוב או לגזול בין מגדול בין מקטן. ואפילו דרך שחוק אסור לגנוב, ואפילו על מנת להחזיר, או כדי לצער, כדי שלא ירגיל עצמו לכך. וצריך לזהר מאד באיסור גניבה, שלא נחתם גזר דינם של דור המבול אלא על הגזל, אף שעשו עבירות חמורות אחרות. [וסאה עבירות, גזל מקטרג בראש, ובעון גניבה רעב בא לעולם. ולכן ילדים קטנים הרגילים לגנוב, אפילו אם גונבים מהאב או מהאם, חייב האב לייסרם שלא ירגילו עצמם בגניבה וגזילה. וירחיקם מחברים רעים שלא ילמדו ממעשיהם.

ב. איזהו גנב, הלוקח ממון אדם בסתר, ואין הבעלים יודעים כגון הפושט ידו לתוך כיס חבירו, ולקח מעותיו, ואין הבעלים רואים. ואיזהו גזלן, הלוקח ממון אדם בחוזקה, כגון שחטף מידו מטלטלין, או שנכנס לרשותו שלא ברצון הבעלים ונטל משם כלים, או שירד לשדה חבירו ואכל פירותיה. וכל כיוצא בזה.

ג. אע"פ שמבואר בתורה שגנב משלם תשלומי כפל, ואם גנב וטבח ומכר משלם ארבעה וחמשה, בזמננו אין דין זה נוהג.

ד. הנכנס לחנות וטועם מכל מין ומין, אם כוונתו באמת לקנות, מותר לו לטעום תחלה לדעת אם הדבר טוב או לא, אבל אם אין כוונתו לקנות כלל, אלא מעמיד כאילו ברצונו לקנות וטועם מכל מין, הרי הוא עובר באיסור של גניבת דעת, ואיסור גזל בידו, אף שטועם טעם מועט בלבד כיון שאין המוכר מוחל אלא למי שרוצה לקנות באמת.

ה. אסור לקנות מהגנב את החפץ שגנב, וכל הקונה ממנו הרי הוא מחזיק בידי עוברי עבירה, וגורם לו להוסיף לגנוב, שאם לא ימצא קונה יפסיק מגניבותיו. ויש מי שאומר שאם מתכוין לקנות כדי להחזיר לבעלים, במקום שאין הבעלים יכולים להוציא מיד הגנב, מותר לקנות ממנו.

ו. כבר הזהירו האחרונים, שאם ראה אדם את חבירו שנכשל במקרה בגניבה, לא יביישו ברבים, אלא יוכיח אותו בינו לבין עצמו. אבל אדם המוחזק כגנב וחוזר על מעשיו המקולקלים, או שפרץ לתוך ביתו, מותר להודיע על כך למשטרה.

ז. ילד קטן שנכשל באיסור גזל וגניבה, בטרם הגיע ל"ג שנה, והוציאו לצרכיו האישיים, מן הדין פטור לשלם אפילו לאחר שיגדיל, ואינו חייב אפילו לצאת ידי שמים. ומכל מקום ממדת חסידות טוב שיתן איהו סכום לכפרתו. ויקבל על עצמו איזה דבר לתשובה. ילקו"י דיני חינוך קטן עמוד שעו. יביע אומר ח סימן ו]

ח. המשקיעים כסף בסכום שוה לכל אחד, ואחר כך עושים גורל, והאיש אשר יעלה שמו בגורל מקבל סכום גדול, חשיב כמשחק בקוביא קדיימה לן אסמכתא לא קניא, ויש בו איסור גזל מדבריהם. ואף על פי שלא נפסל לעדות כשיש לו אומנות אחרת שמתפרנס ממנה, מכל מקום איסורא מיהא איכא. ורק בעושים גורל על חפץ מסויים, שהאיש אשר יעלה שמו בגורל זוכה בחפץ ההוא, מותר.

עמידה בניסיון

המגיד המשרים הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א סיפר את הסיפור הנפלא הבא. יש בו כדי ללמדנו, כי על אף העובדה שעל האדם לעבור ניסיונות רבים, הרי ברגע שהוא מצליח ועומד בניסיון, עשוי הוא לראות, כי הרוויח מכך. דרשו רבותינו על הפסוק: "נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה" (תהילים ס, ו), שהפסוק מדבר על עניין הניסיונות. כאשר אדם שעומד בניסיון, הרי הוא מתעלה לדרגה גבוהה יותר. להלן הסיפור המעובד מדברי הרב:

הסיפור אירע בשנת ה'תשע"ז והוא התפרסם בגיליון 'עונג שבת', אבל שמעתי זאת לפני כן, מיהודי אחד בערב שבת קודש פרשת במדבר. מדובר באברך, שבתו הגיעה לפרקה וב"ה הוא סגר את התנאים עם האבא של החתן.

אבל מבחינה כספית הוא היה דחוק ולכן הלך לאחד הגמ"חים לקבל הלוואה. הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח אולם הלה לא היה בבית. מאחר שהיה לחוץ מאוד לקבל את ההלוואה, הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח מספר פעמים. לעצרו הרגע בכל פעם שהגיע לביתו של בעל הגמ"ח - הלה לא היה בביתו.

רק ביום שישי בצהריים מצא את בעל הגמ"ח בבית. בעל הגמ"ח הסכים לתת לו הלוואה של אלפיים דולר, בתנאי שיחתים שני ערבים. האברך כמובן מיהר והביא שני ערבים, שיחתמו עבורו, והוא קיבל לידיו אלפיים דולר, להם הוא נזקק.

חשב האברך, מכיוון שהוא נמצא ביום שישי, כדאי שילך לכותל המערבי להתפלל מעמקי נשמתו, כדי שבורא עולם יפתח לו בעז"ה שערי ברכה, שכן כידוע הוצאות החתונה והעניינים הנלווים לכך מרובים - וזקוק הוא לממון רב.

מחשבה למעשה, הוא הלך לכותל, סמוך לקבלת שבת. הוא הכניס את ידו לכיס, באמצע העיר העתיקה ונזכר - יש לו אלפיים דולר. עוד מספר דקות תיכנס שבת קודש ואלפיים דולר מונחים בכיסו. "מה עושים כעת?", תהה. "אולי טלטול מן הצד, בשינוי? מה עושים עם הכסף?". הוא חשב על כל מיני היתרים. אבל מיד אמר לעצמו: "אני הולך עכשיו לבקש מבורא עולם שייתן לי ישועות, ומה אני עושה? אני הולך כעת ומנסה למצוא היתרים שונים לעצמי?".

הוא הלך לבית הראשון ברובע ונקש בדלת. יהודי אמריקאי פתח את הדלת ושאל למבוקשתו. האברך אמר לו: "תשמע, יש לי אלפיים דולר במזומן. אני רוצה להפקיד אצלך את זה עד למוצאי שבת. לא חשוב כרגע פתק הפקדה, מכיוון ששבת קודש נכנסת". האמריקאי הביט באברך ושאל אותו: "מי מסתובב עם כל כך הרבה כסף ברחוב. האם אתה עשיר, שסכום כזה מונח במזומן אצלך?". השיב לו האברך: "איזה עשיר, רק עכשיו הבאתי את זה מהגמ"ח", וסיפר לו את מה שאירע עימו. האמריקאי לקח את הכסף. השבת חלפה, והאברך התפלל ערבית עם אותו אמריקאי. לאחר מכן הם הלכו ביחד לביתו.

האמריקאי הגיש מעטפה ובה חבילת השטרות. משום מה נראה לו, כי החבילה עבה משמעותית מאותה חבילה, שהוא הפקיד בידו. הוא פתח את המעטפה והתחיל לספור את הכסף. הוא מזמן עבר את האלפיים דולר שהפקיד. הוא המשיך לספור ולספור.

בסיכום הוא גילה, כי יש בחבילה ארבעת אלפים דולר!!! כפול ממה שהוא הפקיד. הוא הביט באמריקאי בתימהון ואמר לו: "אני לא מבין, הרי אני הפקדתי אצלך אלפיים דולר - ומהיכן נוספו עוד אלפיים דולר?".

אמר לו האמריקאי: "אני רוצה לספר לך סיפור. יש לי אח שגר באמריקה. היו לו אלפיים דולר מהמעשרות שלו והוא העביר אותם אלי. הוא ביקש ממני להעביר את המעשרות שלו לאברך תלמיד חכם, שדחוק במצבו. לא ידעתי, למי כדאי להביא. אבל כשראיתי אותו מספר לי, שאתה מחתן את בתך וכדי לא לחלל שבת אתה רוצה להפקיד את הכסף אצלי למרות שאתה לא מכיר אותי ואולי חלילה איני נאמן ויכול לקחת את הכסף, שהלוויית מהגמ"ח, ואז מה תעשה?!! אבל זה לא היווה שיקול עבורך.

לכן כשראיתי את מסירות הנפש שעשית עבור שבת קודש, החלטתי לבחור בך ולתת לך את המעשרות שאחי נתן לי".

אותו אברך אמר לאחר המעשה: "אם הייתי חושב על ויתורים והיתרים, הייתי נשאר עם אלפיים דולר - ואולי גם זה לא... אבל מה עשיתי? פשוט בטחתי בקב"ה ועשיתי את מה שהוא רוצה. בלי ניסיונות להתחמק או להתיר את האסור ואת החמור..."

ביקור הורים

זוג הורים מבוגרים, הגרים בטבריה, מצבם הכלכלי היה טוב וחיו בטוב ובנעימים. בתם היחידה למדה בסמינר בירושלים והייתה בעלת מידות טובות. כשהגיעה לפרקה והציעו לה שידוך, ההורים היו מוכנים להשקיע הון רב עבור בחור ירא שמים, ואף דירה מרווחת בירושלים הציעו תמורת הבחור המובחר. הבחור הראשון שהוצע לה בשידוך, התרשם ממידותיה וממעלותיה. ובאחת הפגישות אמרה לבחור, שלאחר נישואיהם הם ייסעו פעם בשבוע לבקר את הוריה. כששמע הבחור את התנאי המחייב, הוא חשש ואמר לה "איני יודע אם אוכל לעמוד בכך". ועל כן ניתק את הקשר. לאחר זמן הציעו לה שוב שידוך, בפגישה הבחורה אמרה את התנאי שלה, שיסכים לנסוע עמה פעם בשבוע לטבריה לבקר את הוריה. אך הבחור סירב להצעתה. בפעם השלישית שהציעו לה שידוך, ידע הבחור את התנאי (היות והוא שמע מחבריו שנפגשו עמה). והואיל והיא מצאה חן בעיניו והתפעל ממידותיה הטובות ויראת ה', החליט שלא לוותר עליה. כשהגיע הרגע שבו החלה להציב את התנאי הידוע, השיב לה בחוכמה. אני מאוד מתפלל שמבקשת את לנסוע רק פעם אחת, את בת יחידה ומשום הכרת הטוב. לדעתי צריך לנסוע פעמיים בשבוע. הבחורה שמחה ואמרה שסוף סוף מצאתי את מה שבקשתי. אחרי שבוע ערכו את האירוסין, ואחרי חודשיים ערכו את החתונה ברוב פאר והדר, והזוג חיו בשלווה ואושר ועושר. החתן סיפר שבחודשיים הראשונים נסעו להוריה בטבריה פעם בשבוע כפי הבטחתו, ולאחר חודשיים אמרה לו שמספיק פעם בשבועיים כיוון שטרודה בענייני הבית ובעבודתה. לאחר שנה שנולד להם בן, אמרה לבעלה שקשה לה לנסוע עד טבריה. ההורים הבינו שקשה לה להגיע אליהם ועברו לגור בירושלים, ולהם הייתה הרווחה. לומדים מכאן מי שמוותר רק מרווח. (ברכת דוד)

